

Ohje lonkkanivelen kasvuhäiriön röntgenkuvauksista ja luokituksesta (Lonkkanivelen kasvuhäiriöohje)

Kennelliiton hallituksen 16.8.2018 hyväksymä.
Päivitetty 27.5.2022, päivitykset voimassa 1.1.2023 alkaen.

Tämä ohje täydentää Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamissääntöä (valtuusto 30.11.2008) ja Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelman ohjetta (PEVISA-ohje, hallitus 28.8.2008).

1 Yleiset määräykset

Koirien perinnöllistä lonkkanivelen kasvuhäiriötä tutkitaan röntgenkuvauksilla ja koirien lonkkanivelet luokitellaan jalostustiedon keräämistä varten. Suomen Kennelliitto (jäljempänä Kennelliitto) hyväksyy virallisiksi tämän ohjeen mukaisesti annetut lausunnot.

Röntgenkuvat otetaan FCI:n (Federation Cynologique Internationale) ohjeiden mukaisesti ja Suomessa niiden arvostelussa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa.

Lonkkanivellausunto on annettava koiranomistajan kotimaassa tai Suomessa. Koiran Suomessa saama lausunto ei muutu ulkomaisen tuloksen perusteella.

Kun koira kuvataan Kennelliiton lausuntoa varten, tulee kuvauksessa noudattaa näitä ohjeita ja kuvat asianmukaisine röntgenlähetteineen toimittaa Kennelliitton, joka antaa virallisen lausunnon kuvista. Koiran virallinen tutkimustulos on huonomman lonkan mukainen.

Koiran omistajan tulee ilmoittaa eläinlääkärille, jos koiralle on tehty lausuntoon vaikuttava leikkaus ja asia merkitään röntgenlähetteeseen. Koiran sairaskertomus liitetään mukaan.

Lonkkaniveldysplasian takia operoitu koira saa kyseisen nivelen kohdalle ”operoitu” merkinnän. Merkintä operoitu huomioidaan indeksilaskennassa huonoimman luokan mukaisena tuloksena ja rinnastetaan jalostuskäytössä siihen.

Mikäli koiralle on sattunut tapaturma (lähetteen mukana tulee olla tapauksen sairauskertomus ja röntgenkuvat), jonka takia kyseistä niveltä ei voida arvostella, koira saa kyseisen nivelen kohdalla ”ei lausuntoa” merkinnän. Tällöin koiran tulos määräytyy vain toisen nivelen perusteella.

Röntgenkuvat säilytetään keskitetysti Kennelliiton määräämässä paikassa vähintään 10 vuotta, jonka jälkeen ne voidaan hävittää. Kennelliitto kuitenkin säilyttää joka vuodelta maaliskuun kahden ensimmäisen viikon kuvat myöhempiä mahdollisia tutkimuksia varten.

2 Lausuntomenettely

Kennelliiton hallitus nimeää eläinlääkärit, joiden antamat lausunnot hyväksytään. Kennelliiton nimeämä virallinen lausunnonantaja saa tietää koiran rodun, iän, sukupuolen ja rekisterinumeron, mutta ei muita tietoja.

Lonkkanivellausunto annetaan vain sellaisista kuvista, joiden mukana on kuvaajan täyttämä Kennelliiton röntgenlähete.

Lausunto annetaan vain sellaisesta röntgenkuvasta, jota otettaessa ko. koira on ollut tunnistusmerkitty Kennelliiton hyväksymällä tavalla. Tunnistusmerkintä on aina tarkastettava kuvauksen yhteydessä.

Virallisesta tutkimuslausunnosta peritään maksu. Tutkimuslausunto toimitetaan röntgenlähetteeseen merkitylle vastaanottajalle ja Kennelliiton tietokantaan merkitään tiedot tutkimustuloksesta sekä lausunnon antaja.

Lausuntoon voidaan kirjata tieto kuvassa havaittavista olennaisista sivulöydöksistä.

Koira voidaan uusintakuvaata aikaisintaan 12 kuukauden kuluttua edellisestä kuvauksesta. Jos uusintakuvaus kuitenkin tehdään kuvausteknisistä syistä, on kuvaus aiheellista tehdä mahdollisimman pian. Lausunnon antaja saa nähtäväkseen kaikki aiemmat kuvat. Koirasta annettu lausunto voi uusintakuvausten johdosta muuttua.

Tuontikoirista, ulkomaisista jalostuskoirista ja tuontisperman osalta hyväksytään lausunnot, jotka on annettu FCI:n asteikkoa käyttäen sekä lausunnot, jotka ovat verrattavissa FCI:n asteikkoon ja kuvausasento on ollut FCI:n suositusten mukainen. Lausunnosta tulee käydä ilmi, että koira on ollut tunnistusmerkitty kuvaushetkellä.

Mikäli siitoskäyttöön aiotulle ulkomaiselle koiralle ei saada FCI:n arvosteluperiaatteiden mukaisesti annettua lausuntoa koiranomistajan kotimaassa, voidaan tunnistusmerkitty koira kuvauttaa FCI:n ohjeiden mukaisesti ja röntgenkuva lähettää arvosteltavaksi Kennelliittoon suomalaista lausuntoa varten (liitteeksi perustelut miksi ulkomaiselle koiralle halutaan lausunto Suomesta). Näin voidaan menetellä myös ennen ulkomaisen koiran ostoa.

3 FCI:n arvosteluasteikko

FCI:n arvosteluasteikko on vahvistettu Dortmundissa 14.6.1991, FCI:n lehti 4/92.

A ei muutoksia	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset. Lonkkamaljakon kranialateraalin reuna piirtyy terävänä ja on lievästi pyöristynyt. Nivelrako on tiivis ja tasainen. Norbergin asteikko vetoasennossa noin 105° (suosituksena).
B lähes normaali/ rajatapaus	Reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat vähän epäyhdenmukaiset ja Norbergin asteikko vetoasennossa lähellä 105°, tai reisiluun pään keskus on mediaalisesti lonkkamaljakon dorsaalireunaan nähden ja reisiluun pää ja lonkkamaljakko ovat yhdenmukaiset.
C lievä	Reisiluun pää ja lonkkamalja eivät ole yhdenmukaiset, Norbergin asteikko on noin 100° ja/tai lonkkamaljakon kranialateraalin reuna on vähän mataloitunut. Epätasaisuutta tai korkeintaan lieviä nivelrikkomuutoksia

lonkkamaljan kranaali-, kaudaali- tai dorsaalireunassa tai reisiluun päässä tai kaulassa.

- D kohtalainen (keskivaieka)** Selvää epätasaisuutta reisiluun päässä ja lonkkamaljakossa, subluksaatio. Norbergin asteikko on suurempi kuin 90°(vain suosituksena). Lonkkamaljakon kraniolateraalireuna tasaantunut ja/tai nivelrikon merkkejä.
- E vaikea** Selvästi dysplastinen lonkkanivel. Esim. luksaatio tai selvä subluksaatio, Nordbergin asteikko alle 90°, selvä lonkkamaljakon kranaalireunan tasaantuminen, reisiluun pään epämuotoisuus (sienimäinen, tasaantunut) tai muut nivelrikkomuutokset.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 6 vuoden ikään saakka. Tämän jälkeen arvostelussa on otettava huomioon koiran ikä ja erityisesti sekundäärinivelrikko.

4 Röntgenkuvauksen toteutus

Kuvattaessa koiran on oltava iältään vähintään 12 kk, rotujärjestön esityksestä rodun alaikäraja voi olla 18 kk tai 24 kk.

Digitaaliset kuvat toimitetaan DICOM- muodossa sähköisesti Kennelliiton kuvien vastaanottojärjestelmän kautta.

Röntgenkuvausta varten koira on FCI:n määräysten mukaisesti (FCI:n kiertokirje 81/2007) rauhoitettava tai nukutettava siten, että se on riittävän rento kuvauksen onnistumiseksi. Käytetyt valmisteet on merkittävä lomakkeeseen.

Röntgenkuvat on kuvauksen yhteydessä merkittävä tavalla (rtg-teipillä/merkintälaitteella), jota ei jälkikäteen voida muuttaa. Röntgenkuvassa pakollisia tietoja ovat: päivämäärä, koiran rekisterinumero (tai TM-numero) ja puolimerkki (puolimerkki kansainvälisesti tunnistettavana, esim. sin, dex, R, L).

Kuvausasento: suora veto.

Koira asetetaan selälleen käyttäen selkätukea ja mahdollisesti vaahtomuovikourua. Reisiluiden pitää olla vedettynä röntgenpöydän pinnan suuntaisesti ja olla keskenään yhdensuuntaiset. Polvilumpioiden pitää olla reisiluiden keskellä.

Kuvauksessa keskisäde kohdistetaan lonkkanivelten korkeudelle. Polvilumpioiden pitää näkyä ja 1-2 lannenikaman tulisi näkyä (ainakin ristiluun kokonaisuudessaan). Lonkkanivelten tulee olla mahdollisimman keskellä kasettia, mikä suurten rotujen kohdalla merkitsee, että kuva voidaan joutua ottamaan kahdessa osassa.

Jos koira on asetettu ohjeista poikkeavalla tavalla, on kuvat virheiden välttämiseksi pakko jättää arvostelematta muissa paitsi vaikeissa dysplasiatapauksissa.

5 Valitusmenettely

Mikäli koiranomistaja on tyytymätön Kennelliiton lausuntoon, voi hän valittaa Pohjoismaisen Kennelunionin (PKU) röntgenpaneelille.

Valitusaika on 90 vrk siitä, kun Kennelliiton lausunto on lähetetty koiran omistajalle. Valitusmaksu on neljä kertaa tarkastusmaksun suuruinen. Jos koiran huonomman lonkan mukainen virallinen lausunto muuttuu, maksu palautetaan.

Koiran lausunto muodostuu PKU:n röntgenpanelistien enemmistöpäätöksestä tai keskimmäisestä arviosta. PKU:n päätös on lopullinen, siitä ei voi valittaa eikä toimittaa uusia röntgenkuvia lausuttavaksi.

6 Poikkeustapaukset

Kennelliiton jalostustieteellisellä toimikunnalla on oikeus erittäin painavista syistä yksittäisessä poikkeustapauksessa myöntää erivapaus tämän ohjeen määräyksistä.